

**ХУУЛЬ ЗҮЙН
ҮНДЭСНИЙ ХҮРЭЭЛЭН**

**НИЙТИЙН АЛБАН ТУШААЛТНЫ ХУУЛЬ БУС
ХӨРӨНГИЙГ ХУРААН АВАХ, НӨХӨН ТӨЛҮҮЛЭХ
ТУХАЙ ХУУЛИЙН ТӨСЛИЙН ҮР НӨЛӨӨНИЙ
ҮНЭЛГЭЭ**

2025

СУДАЛГААНЫ ТАЙЛАН

I сар

Улаанбаатар хот

Судалгааг захиалагч:

Хууль зүй, дотоод хэргийн яам

Судалгааг хянасан:

Х.Эрдэм-Ундрах

Хууль зүйн үндэсний хүрээлэнгийн захирал,
Хууль зүйн ухааны доктор (Dr.jur)

Судалгааг удирдсан:

М.Түвшинжаргал

Эрдэмтэн нарийн бичгийн дарга,
Хууль зүйн ухааны доктор (Ph.D)

Судалгааг гүйцэтгэсэн:

Х.Буянбат

Эрдэм шинжилгээний ахлах ажилтан (LL.M)

Б.Баярмаа

Эрдэм шинжилгээний ажилтан

АГУУЛГА

УДИРТГАЛ	4
НЭГ. ШАЛГУУР ҮЗҮҮЛЭЛТИЙГ СОНГОСОН БАЙДАЛ, ҮНДЭСЛЭЛ	6
ХОЁР. ХУУЛИЙН ТӨСЛӨӨС ҮР НӨЛӨӨГ ҮНЭЛЭХ ХЭСГИЙГ ТОГТООСОН БАЙДАЛ..	7
ГУРАВ. УРЬДЧИЛАН СОНГОСОН ШАЛГУУР ҮЗҮҮЛЭЛТЭД ТОХИРОХ ШАЛГАХ ХЭРЭГСЛИЙН ДАГУУ ҮНЭЛСЭН ХУУЛИЙН ТӨСЛИЙН ҮР НӨЛӨӨНИЙ ҮНЭЛГЭЭ	9
3.1. Нийтийн албан тушаалтны хууль бус хөрөнгийг хураан авах, нөхөн төлүүлэх тухай хуулийн зорилго, хууль тогтоомж, хуулийн үйлчлэх хүрээ, нэр томъёоны тайлбарын тухай зохицуулсан тус хуулийн төслийн 1-4 дүгээр зүйл.....	9
3.1. Нийтийн албан тушаалтны хууль бус хөрөнгийг хураан авах, нөхөн төлүүлэх зарчмын тухай зохицуулсан тус хуулийн 5-6 дугаар зүйл	14
3. “Ойлгомжтой байдал” шалгуур үзүүлэлтийн хүрээнд үнэлсэн байдал шалгуур үзүүлэлтийн хүрээнд үнэлсэн байдал	14
3.2. Хууль бус хөрөнгө шалгах, хураан авах, нөхөн төлүүлэх ажиллагааг хэрэгжүүлэгч, оролцогчийн тухай зохицуулсан тус хуулийн 7-17 дугаар зүйл	15
3. “Ойлгомжтой байдал” шалгуур үзүүлэлтийн хүрээнд үнэлсэн байдал шалгуур үзүүлэлтийн хүрээнд үнэлсэн байдал	15
3.3. Хууль бус хөрөнгө хураан авах ажиллагаанд хүсэлт, гомдол гаргах тухай зохицуулсан тус хуулийн 18-24 дүгээр зүйл	16
3.4. Нотлох баримтын тухай зохицуулсан тус хуулийн 25-27 дугаар зүйл	18
3. “Ойлгомжтой байдал” шалгуур үзүүлэлтийн хүрээнд үнэлсэн байдал шалгуур үзүүлэлтийн хүрээнд үнэлсэн байдал	19
3.5. Хууль бус хөрөнгийг шалгах ажиллагааны тухай зохицуулсан тус хуулийн 28-51 дүгээр зүйл.....	20
3. “Ойлгомжтой байдал” шалгуур үзүүлэлтийн хүрээнд үнэлсэн байдал шалгуур үзүүлэлтийн хүрээнд үнэлсэн байдал	21
3.6. Хөрөнгө шалгах ажиллагааг хялбаршуулсан журмаар явуулах тухай зохицуулсан тус хуулийн 52 дугаар зүйл	24
3.7. Шалгах ажиллагаанд тавих прокурорын хяналтын тухай зохицуулсан тус хуулийн 53-54 дүгээр зүйл	25
3.8. Хууль бус хөрөнгийг хураан авах, нөхөн төлүүлэх нэхэмжлэл гаргах, нэхэмжлэлийг шүүхэд хянан шийдвэрлэх ажиллагааны тухай зохицуулсан тус хуулийн 55-61 дүгээр зүйл.....	26
3. “Ойлгомжтой байдал” шалгуур үзүүлэлтийн хүрээнд үнэлсэн байдал шалгуур үзүүлэлтийн хүрээнд үнэлсэн байдал	27
3.9. Олон улсын хамтын ажиллагааны тухай зохицуулсан тус хуулийн 58-62 дугаар зүйл	28
3. “Ойлгомжтой байдал” шалгуур үзүүлэлтийн хүрээнд үнэлсэн байдал шалгуур үзүүлэлтийн хүрээнд үнэлсэн байдал.....	28

УДИРТГАЛ

Монгол Улсын урт хугацааны хөгжлийн бодлого “Алсын хараа 2050”-ын Зорилго 5-д “...хүний эрхийг бүрэн хангасан, шударга ёсны тогтолцоо төлөвшсөн, авлигагүй улс болно.”¹ гээд Зорилт 5.6-д “Үндэсний шударга ёсны тогтолцоог бэхжүүлэх замаар авлига, албан тушаалын гэмт хэргийг бууруулна.” хэмээн зааж Зорилтыг хэрэгжүүлэх I үе шат буюу 2021-2030 оны хугацааг “авлига, ашиг сонирхлын зөрчлөөс сэргийлэх хууль, эрх зүйн болон бодлогын орчин, шударга ёсыг эрхэмлэсэн бүх нийтийн хандлагыг төлөвшүүлэх үе” гэж тодорхойлжээ. Мөн **Монгол Улсын Их Хурлын 2020 оны 52 дугаар тогтоолын 2 дугаар хавсралтаар батлагдсан “Алсын хараа-2050”** Монгол Улсын урт хугацааны хөгжлийн бодлогын хүрээнд 2021-2030 онд хэрэгжүүлэх үйл ажиллагаа”-ны зорилт 5.6-д “Үндэсний шударга ёсны тогтолцоог бэхжүүлэх замаар авлига, албан тушаалын гэмт хэргийг бууруулна.” гээд тус зорилтын хүрээнд хэрэгжүүлэх үйл ажиллагааг “Авлига, албан тушаалын гэмт хэрэгт холбогдсон төрийн албан хаагчид оногдуулах хариуцлагыг чангатгаж, авлига, ашиг сонирхлын зөрчлөөс сэргийлэх, авлигын хэргийг хянан шалгах, шийдвэрлэхтэй холбогдох эрх зүйн зохицуулалтыг боловсронгуй болгоно.”² хэмээн заажээ.

Монгол Улсын Их Хурлын 2023 оны 59 дүгээр тогтоолоор батлагдсан “Авлигатай тэмцэх үндэсний хөтөлбөр (2023-2030)”-ийн зорилт 4.3-т “Авлигын улмаас олсон хөрөнгө, орлогыг илрүүлэх, мөнгө угаах эрсдэлийг бууруулж, хуулийн этгээдийн хүлээх үүрэг, хариуцлагын тогтолцоог бэхжүүлнэ.” гээд тус зорилтын 4.3.1-т “Хуулийн этгээдийн эцсийн өмчлөгч, ашиг хүртэгчийн мэдээллийг тогтмол шинэчилж, олон нийтэд нээлттэй болгоно. Мэдээлэл ирүүлээгүй хуулийн этгээдийн хүлээх үүрэг, хариуцлагыг чангатгана.” гэж, Зорилт 6.1-ийн 6.1.4-т “Хөрөнгө буцаасан, хураасан, царцаасан хөрөнгийн удирдлага, зохион байгуулалтын эрх зүйн орчныг бүрдүүлнэ.”, Зорилт 6.2-т “Авлигын эсрэг Нэгдсэн Үндэстний Байгууллагын конвенцыг эрх зүйн харилцан туслалцаа үзүүлэх үндэслэл болгон хэрэглэх, эрх зүйн харилцан туслалцаа үзүүлэх гэрээг бусад улс оронтой байгуулах ажлыг эрчимжүүлж, дотоодын байгууллагуудын үйл ажиллагааны уялдаа холбоог сайжруулна.”, Зорилт 6.3-т “Гэмт хэрэг үйлдэж олсон хөрөнгө, орлогыг гэмт хэрэг үйлдсэн хүн нас барсан, сураггүй алга болсон, оргон зайлснаас үл хамааран шүүхийн шийдвэрээр хурааж, улсын орлого болгох тогтолцоог бүрдүүлнэ.”, Зорилт 6.4-ийн 6.4.1-т “Орлогоосоо давсан зарлагатай, хөрөнгө, орлогын эх үүсвэрээ нотолж чадаагүй албан тушаалтныг нийтийн албанаас чөлөөлөх, эгүүлэн татах эрх зүйн орчныг бүрдүүлнэ.”³ гэж тус тус заасан байна.

Монгол Улсын Их Хурлын 2024 оны 21 дүгээр тогтоолоор батлагдсан “Монгол Улсын Засгийн газрын 2024-2028 оны үйл ажиллагааны хөтөлбөр”-ийн 4.2.1-ийн 4.2.1.1-т “Авлига, албан тушаалын гэмт хэргээс урьдчилан сэргийлэх, энэ төрлийн гэмт хэрэгтэй тэмцэх бодлого, эрх зүйн шинэчлэлийг эрчимжүүлнэ.”, 4.2.1.2-т “Авлигатай тэмцэх үндэсний хөтөлбөр”-ийн хэрэгжилтийг эрчимжүүлнэ.”⁴ гэж тус тус заажээ.

Дээр дурдсан Монгол Улсын урт хугацааны хөгжлийн бодлого тэргүүтэй бодлогын баримт бичгүүдэд авлигагүй нийгмийг цогцлоон бүрдүүлэх, энэ төрлийн гэмт

¹ <https://legalinfo.mn/mn/detail?lawId=211057&showType=1>

² <https://legalinfo.mn/mn/detail?lawId=211058&showType=1>

³ <https://legalinfo.mn/mn/detail?lawId=16760139806351&showType=1>

⁴ <https://legalinfo.mn/mn/detail?lawId=17141368388631&showType=1>

хэрэгтэй тэмцэх эрх зүйн орчныг бүрдүүлэх, боловсронгуй болгох, гэмт хэрэг үйлдэж олсон хөрөнгө, орлогыг шүүхийн шийдвэрээр хурааж, улсын орлого болгох тогтолцоог бий болгох тухай нийтлэг байдлаар заасан байна. Үүнтэй холбоотойгоор Хууль зүй, дотоод хэргийн сайдын 2024 оны 09 дүгээр сарын 04-ний өдрийн А/41 тоот тушаалаар Авлигын эсрэг багц хуулийн төсөл боловсруулах үүрэг бүхий Ажлын хэсгийг холбогдох байгууллагын төлөөллийг оролцуулан байгуулан ажиллаж энэхүү Нийтийн албан тушаалтны хууль бус хөрөнгийг хураан авах, нөхөн төлүүлэх тухай анхдагч хуулийн төслийг доор дурдсан дагалдах хуулиудын хамтаар боловсруулжээ. Үүнд:

1. Түр болон бүр хураан авсан, царцаасан хөрөнгийг эрхлэн удирдах тухай (Анхдагч хууль);
2. Иргэний хуульд нэмэлт оруулах тухай хууль;
3. Иргэний хэрэг шүүхэд хянан шийдвэрлэх тухай хуульд нэмэлт оруулах тухай хууль;
4. Эрүүгийн хуульд нэмэлт, өөрчлөлт оруулах тухай хууль;
5. Засгийн газрын тусгай сангийн тухай хуульд нэмэлт оруулах тухай хууль;
6. Авлигын эсрэг хуульд нэмэлт, өөрчлөлт оруулах тухай хууль;
7. Эрүүгийн хэрэг хянан шийдвэрлэх тухай хуульд нэмэлт, өөрчлөлт оруулах тухай хууль;
8. Гэрч, хохирогчийг хамгаалах тухай хуульд нэмэлт, өөрчлөлт оруулах тухай хууль;
9. Төрийн аудитын тухай хуульд нэмэлт, өөрчлөлт оруулах тухай хууль.

Уг төсөлд, Хууль тогтоомжийн тухай хуульд заасныг үндэслэн Засгийн газрын 2016 оны 59 дүгээр тогтоолын 3 дугаар хавсралтаар батлагдсан “Хууль тогтоомжийн төслийн үр нөлөөг үнэлэх аргачлал” /цаашид “Аргачлал” гэх/-ыг баримтлан хуулийн төслийн үр нөлөөний үнэлгээг хийж, гүйцэтгэв.

Энэхүү судалгааны ажлын зорилго нь Нийтийн албан тушаалтны хууль бус хөрөнгийг хураан авах, нөхөн төлүүлэх тухай хуулийн төслийн үр нөлөөг үнэлж, хуулийн төслийн давхардал, хийдэл, зөрчлийг арилган хуулийг хэрэглэхэд ойлгомжтой, хэрэгжих боломжтой байдлаар боловсруулах, улмаар хуулийн төслийн чанарыг сайжруулахад чиглэсэн зөвлөмж өгөх, санал дэвшүүлэх болно.

Нийтийн албан тушаалтны хууль бус хөрөнгийг хураан авах, нөхөн төлүүлэх тухай хуулийн төслийн үр нөлөөг үнэлэхдээ Аргачлалын дагуу дараах үе шаттайгаар судалгаа хийж, тайланг боловсруулав. Үүнд:

1. Шалгуур үзүүлэлтийг сонгох;
2. Хуулийн төслөөс үр нөлөө үнэлэх хэсгээ тогтоох;
3. Урьдчилан сонгосон шалгуур үзүүлэлтэд тохирох шалгах хэрэгслийн дагуу үр нөлөөг тооцох;
4. Үр дүнг үнэлэх, зөвлөмж боловсруулах ажил багтсан.

НЭГ. ШАЛГУУР ҮЗҮҮЛЭЛТИЙГ СОНГОСОН БАЙДАЛ, ҮНДЭСЛЭЛ

Хуулийн төслийн зорилго, хамрах хүрээ, зохицуулах асуудалтай уялдуулан, Аргачлалд дурдсан 6 шалгуур үзүүлэлтээс дараах 4 шалгуур үзүүлэлтийг сонгож төслийн үр нөлөөг үнэллээ. Үүнд:

1. Зорилгод хүрэх байдал;
2. Ойлгомжтой байдал;
3. Практикт хэрэгжих боломж;
4. Харилцан уялдаа гэсэн шалгуур үзүүлэлт багтана.

Эдгээр шалгуур үзүүлэлтийг сонгохдоо дараах үндэслэлийг харгалзан үзсэн болно. Үүнд:

“Зорилгод хүрэх байдал” шалгуур үзүүлэлтийн хүрээнд Нийтийн албан тушаалтны хууль бус хөрөнгийг хураан авах, нөхөн төлүүлэх тухай хуулийн төслөөр дэвшүүлсэн зорилгод хүрч чадах эсэхийг тооцож, тус хуулийн төслийн болон дагалдах хуулийн төслийн зохицуулалтууд нь уг мөн зорилгод хүрэх боломжтой эсэхийг үнэлнэ.

“Практикт хэрэгжих боломж” шалгуур үзүүлэлтийг сонгох болсон нь Нийтийн албан тушаалтны хууль бус хөрөнгийг хураан авах, нөхөн төлүүлэх тухай хуулийн төсөл нь анхдагч хуулийн төсөл байгаатай холбоотой. Уг шалгуур үзүүлэлтээр хууль тогтоомжийн төслөөр шинээр бий болгож байгаа чиг үүрэг, эрх хэмжээ, бүрэн эрхийг хэрэгжүүлэхтэй холбоотой зохицуулалтыг үнэлэхэд тохиромжтой байдаг. Энэхүү шалгуур үзүүлэлтийн хүрээнд Нийтийн албан тушаалтны хууль бус хөрөнгийг хураан авах, нөхөн төлүүлэх тухай хуулийн төслийн зохицуулалтыг дагаж мөрдөж, хэрэгжүүлэх боломжтой эсэх буюу хуулийн төслийг хэрэгжүүлэх этгээд байгаа эсэх, тэдгээр этгээдэд тухайн хуулийн зохицуулалтыг хэрэгжүүлэх боломж, бололцоо байгаа эсэхийг шалгаж тооцно.

“Ойлгомжтой байдал” шалгуур үзүүлэлтийн хүрээнд Нийтийн албан тушаалтны хууль бус хөрөнгийг хураан авах, нөхөн төлүүлэх тухай хуулийн төслийн зохицуулалт нь түүнийг хэрэглэх, хэрэгжүүлэх субъектүүдийн хувьд ойлгомжтой, логик уялдаатай боловсруулагдсан эсэхийг шалгана.

“Харилцан уялдаа” шалгуур үзүүлэлтийн хүрээнд Нийтийн албан тушаалтны хууль бус хөрөнгийг хураан авах, нөхөн төлүүлэх тухай хуулийн төслийн зүйл, заалт өөр хоорондоо болон хүчин төгөлдөр үйлчилж байгаа бусад хууль тогтоомжид нийцэж буй эсэх, мөн төрийн байгууллагын чиг үүрэг давхардсан, зөрчилдсөн эсэхийг шалгаж үнэлнэ.

Харин Аргачлалын 6 шалгуур үзүүлэлтээс “Хүлээн зөвшөөрөгдөх байдал” болон “Зардал” гэсэн 2 шалгуур үзүүлэлтийг энэхүү үнэлгээнд сонгож аваагүй болно. Тус төсөлд хийх зардлын тооцоог “Хууль тогтоомжийг хэрэгжүүлэхтэй холбогдон гарах зардлын тооцоог хийх аргачлал”-ын дагуу тусад нь буюу бие даасан судалгаа байдлаар хийсэн. Иймд холбогдох зардлын тооцоог тухайн ажлын тайлангаас үзнэ үү.

ХОЁР. ХУУЛИЙН ТӨСЛӨӨС ҮР НӨЛӨӨГ ҮНЭЛЭХ ХЭСГИЙГ ТОГТООСОН БАЙДАЛ

Нийтийн албан тушаалтны хууль бус хөрөнгийг хураан авах, нөхөн төлүүлэх тухай хуулийн төсөл нь 11 бүлэг, 64 зүйл бүхий дараах бүтэцтэйгээр боловсруулагдсан байна. Үүнд:

Хүснэгт

Нэгдүгээр бүлэг нийтлэг үндэслэл	
1-р зүйл	Хуулийн зорилго
2-р зүйл	Нийтийн албан тушаалтны хууль бус хөрөнгийг хураан авах, нөхөн төлүүлэх тухай хууль тогтоомж
3-р зүйл	Хуулийн үйлчлэх хүрээ
4-р зүйл	Хуулийн нэр томъёоны тодорхойлолт
Хоёрдугаар бүлэг. Нийтийн албан тушаалтны хууль бус хөрөнгийг хураан авах, нөхөн төлүүлэх зарчим	
5-р зүйл	Шударга ёсны зарчим
6-р зүйл	Нийтийн албан тушаалтны хууль бус хөрөнгийг хураан авах, нөхөн төлүүлэх үйл ажиллагааны зарчим
Гуравдугаар бүлэг. Хууль бус хөрөнгө шалгах, хураан авах, нөхөн төлүүлэх ажиллагааг хэрэгжүүлэгч, оролцогч	
7-р зүйл	Хууль бус хөрөнгийг хураан авах ажиллагааг хэрэгжүүлэх байгууллага
8-р зүйл	Шүүх
9-р зүйл	Прокурор
10-р зүйл	Мөрдөгч
11-р зүйл	Өмгөөлөгч
12-р зүйл	Холбогдогч
13-р зүйл	Гэрч
14-р зүйл	Иргэний нэхэмжлэгч
15-р зүйл	Шинжээч
16-р зүйл	Мэргэжилтэн
17-р зүйл	Орчуулагч, хэлмэрч
Дөрөвдүгээр бүлэг. Хууль бус хөрөнгө хураан авах ажиллагаанд хүсэлт, гомдол гаргах	
18-р зүйл	Хүсэлт, гомдол гаргах
19-р зүйл	Хүсэлт, гомдол гаргах журам
20-р зүйл	Хүсэлтийг шийдвэрлэх
21-р зүйл	Гомдлыг шалган шийдвэрлэх нийтлэг журам
22-р зүйл	Мөрдөгч, прокурорын шийдвэр, ажиллагаанд гаргасан гомдлыг хянах
23-р зүйл	Шүүхийн шийдвэрт гомдол гаргах
24-р зүйл	Хүсэлт, гомдлыг хавтаст хэрэгт хавсаргах
Тавдугаар бүлэг. Хууль бус хөрөнгө хураан авах ажиллагааны нотлох баримт	
25-р зүйл	Нотлох баримт
26-р зүйл	Нотлох баримт цуглуулах
27-р зүйл	Нотлох баримтыг үнэлэх
Зургаадугаар бүлэг. Хууль бус хөрөнгийг шалгах ажиллагаа	
28-р зүйл	Хууль бус хөрөнгийг шалгах ажиллагаа явуулах үндэслэл
29-р зүйл	Шалгах ажиллагааны хамрах хугацаа
30-р зүйл	Шалгах ажиллагаа явуулах
31-р зүйл	Шалгах тодорхой төрлийн ажиллагаа
32-р зүйл	Үзлэг хийх
33-р зүйл	Нэгжлэг хийх

34-р зүйл	Тайлбар, мэдүүлэг
35-р зүйл	Тайлбар, мэдүүлгийг газар дээр нь шалгах
36-р зүйл	Таньж олуулах
37-р зүйл	дугаар зүйл.Шинжилгээ хийлгэх
38-р зүйл	Эд хөрөнгө битүүмжлэх
39-р зүйл	Хөрөнгийн шилжилт хөдөлгөөнийг хянах, хязгаарлах
40-р зүйл	Мэдээлэл, баримт бичиг гаргуулан авах
41-р зүйл	Түр хураан авах
42-р зүйл	Түр хураан авсан хөрөнгийг шийдвэрлэх
43-р зүйл	Тодорхой төрлийн ажиллагаа явуулах журам
44-р зүйл	Битүүмжлэх, хураан авах ажиллагаанд хориглох зүйл
45-р зүйл	Шалгах ажиллагааны баримт бичиг
46-р зүйл	Шалгах ажиллагааны хэргийн материал
47-р зүйл	Мөрдөн шалгах нууц ажиллагаа явуулах
48-р зүйл	Прокурорын зөвшөөрөл
49-р зүйл	Шалгах ажиллагаа явуулах хугацаа
50-р зүйл	Шалгах ажиллагааны нууцлал, нийтэд мэдээлэх
51-р зүйл	Хөрөнгө шалгах ажиллагааны шийдвэр
Долдугаар бүлэг. Хөрөнгө шалгах ажиллагааг хялбаршуулсан журмаар явуулах	
52-р зүйл	Хөрөнгө шалгах ажиллагааг хялбаршуулсан журмаар явуулах
Наймдугаар бүлэг. Шалгах ажиллагаанд тавих прокурорын хяналт	
53-р зүйл	Прокурорын шийдвэр
54-р зүйл	Шалгах ажиллагааны хэргийн материал
Есдүгээр бүлэг. Хууль бус хөрөнгийг хураан авах, нөхөн төлүүлэх нэхэмжлэл гаргах, нэхэмжлэлийг шүүхэд хянан шийдвэрлэх ажиллагаа	
55-р зүйл	Нэхэмжлэл гаргах
56-р зүйл	Шүүх хууль бус хөрөнгийг хураан авах, нөхөн төлүүлэх тухай шийдвэр гаргах
57-р зүйл	Хууль бус хөрөнгийг олж авсан этгээдээс хураах
Аравдугаар бүлэг. Олон улсын хамтын ажиллагаа	
58-р зүйл	Хууль бус хөрөнгийг хураан авах асуудлаар харилцах байгууллага
59-р зүйл	Гадаад улсын хүсэлтэд тавигдах шаардлага
60-р зүйл	Гадаад улсаас хүлээн авсан хүсэлтийг биелүүлэх журам
61-р зүйл	Хууль бус хөрөнгийг буцаан олгох, хуваарилах
62-р зүйл	Хүсэлт илгээх журам
Арван нэгдүгээр бүлэг. Бусад зохицуулалт	
63-р зүйл	Мэдээллийн сан, тайлан
64-р зүйл	Бусад зүйл

Хууль тогтоомжийн төслөөс үр нөлөөг нь үнэлэх хэсгийг тогтоохдоо шууд үр дагавар үүсгэж байгаа гол ач холбогдолтой заалтуудыг сонгож авахыг чухалчилдаг. Тийнхүү сонгохдоо тухайн сонгож буй заалт, зохицуулалт нь бодитой судалгаа хийж болохуйц байх, тодорхой субъектэд үүрэг хүлээлгэсэн, тодорхой байгууллагад шинэ чиг үүрэг хүлээлгэж байгаа, эсхүл ямар нэг байгууллага бий болгож буй зохицуулалт хуулийн төсөлд тусгагдаж байгаа бол ийм заалтыг зайлшгүй сонгож авах нь зүйтэй гэж үздэг. Нийтийн албан тушаалтны хууль бус хөрөнгийг хураан авах, нөхөн төлүүлэх тухай хуулийн төсөл нь анхдагч хуулийн төсөл учир хуулийн төслийг бүхэлд нь үнэлэхийг зорьсон болно. Иймд Нийтийн албан тушаалтны хууль бус хөрөнгийг хураан авах, нөхөн төлүүлэх тухай хуулийн төслийг бүхэлд нь хамруулж, Аргачлалын “Зорилгод хүрэх байдал”, “Ойлгомжтой байдал”, “Практикт хэрэгжих боломж”, “Харилцан уялдаа” гэсэн 4 шалгуур үзүүлэлтийн хүрээнд үр нөлөөний үнэлгээ хийлээ.

ГУРАВ. УРЬДЧИЛАН СОНГОСОН ШАЛГУУР ҮЗҮҮЛЭЛТЭД ТОХИРОХ ШАЛГАХ ХЭРЭГСЛИЙН ДАГУУ ҮНЭЛСЭН ХУУЛИЙН ТӨСЛИЙН ҮР НӨЛӨӨНИЙ ҮНЭЛГЭЭ

Нийтийн албан тушаалтны хууль бус хөрөнгийг хураан авах, нөхөн төлүүлэх тухай хуулийн төслийн үр нөлөөг үнэлэхээр сонгосон шалгуур үзүүлэлтэд тохирох шалгах хэрэгслийг доорх хүснэгтэд үзүүлэв.

Хүснэгт

Д/д	Шалгуур үзүүлэлт	Үр нөлөөг үнэлэх хэсэг	Тохирох шалгах хэрэгсэл
1.	Зорилгод хүрэх байдал	Нийтийн албан тушаалтны хууль бус хөрөнгийг хураан авах, нөхөн төлүүлэх тухай хуулийн төсөл бүхэлдээ	Зорилгод дүн шинжилгээ хийх
2.	Практикт хэрэгжих боломж	Нийтийн албан тушаалтны хууль бус хөрөнгийг хураан авах, нөхөн төлүүлэх тухай хуулийн төсөл бүхэлдээ	Практикт хэрэгжих боломжтой эсэхийг үнэлэх
3.	Ойлгомжтой байдал	Нийтийн албан тушаалтны хууль бус хөрөнгийг хураан авах, нөхөн төлүүлэх тухай хуулийн төсөл бүхэлдээ	Ойлгомжтой байдлыг шалгах
4.	Харилцан уялдаа	Нийтийн албан тушаалтны хууль бус хөрөнгийг хураан авах, нөхөн төлүүлэх тухай хуулийн төсөл бүхэлдээ	Хуулийн төслийн уялдаа холбоог шалга

Дээрх шалгах хэрэгслийн дагуу хуулийн төслийн үр нөлөөг үнэлсэн бөгөөд Нийтийн албан тушаалтны хууль бус хөрөнгийг хураан авах, нөхөн төлүүлэх тухай хуулийн төслийн хамрах хүрээ, төслийн бүтцийг харгалзан дэд хэсгүүдэд хувааж тайланг боловсрууллаа.

3.1. Нийтийн албан тушаалтны хууль бус хөрөнгийг хураан авах, нөхөн төлүүлэх тухай хуулийн зорилго, хууль тогтоомж, хуулийн үйлчлэх хүрээ, нэр томъёоны тайлбарын тухай зохицуулсан тус хуулийн төслийн 1-4 дүгээр зүйл

3. “Ойлгомжтой байдал” шалгуур үзүүлэлтийн хүрээнд үнэлсэн байдал шалгуур үзүүлэлтийн хүрээнд үнэлсэн байдал

№	Ойлгомжгүй байгаа хуулийн төслийн зүйл, заалт	Тайлбар	Санал
1.	Төслийн 1 дүгээр зүйлийн 1.1 дэх хэсэг	Төслийн 1 дүгээр зүйлийн 1.1 дэх хэсэгт “...нийтийн алба дахь авлигыг таслан зогсоох, дахин үйлдэгдэхээс урьдчилан сэргийлэх, авлигагүй нийтийн албыг бий болгоход оршино.” гэх зохицуулалтад нийтийн алба гэж бичсэн нь алдаатай байна.	Тус зохицуулалтын “нийтийн алба” гэснийг “нийтийн албан” гэж өөрчлөх.
2.	Төслийн 4 дүгээр зүйлийн 4.1.1 дэх	Төслийн 4 дүгээр зүйлийн 4.1.1 дэх заалтад “гэмт хэрэг” гэж нийтийн албан	Тус зохицуулалтыг Эрүүгийн хуулийн 2.1

	заалт	тушаалтны холбогдсон гэмт хэргийг;" гэж заасан нь Эрүүгийн хуулийн 2.1 дүгээр зүйлд заасан гэмт хэргийн ойлголттой зөрчилдөж байна.	дүгээр зүйлд заасан гэмт хэргийн ойлголттой нийцүүлэх.
3.	Төслийн 4 дүгээр зүйлийн 4.1.3 дахь заалт	Төслийн 4 дүгээр зүйлийн 4.1.3 дахь заалтад "хууль бус орлогоос бий болсон хөрөнгө" гэж хууль бус орлогын үр дүн, үр шимээр бий болсон хөрөнгө, хууль бус орлогоор олсон хөрөнгө, эдгээр хөрөнгийн үр шимээр олсон хөрөнгө, хууль бус орлогын хэлбэр өөрчлөгдөх юмуу хувирснаас бий болсон хөрөнгийг (хууль бус орлого хууль ёсны хөрөнгөтэй нийлж, хувирч, өссөн тохиолдолд хууль бус орлогоос бий болсон хэсгээр хязгаарлана.)" гэж зохицуулсан нь ойлгомжгүй байна. Тодруулбал тус заалтад хууль бус орлогоос бий болсон хөрөнгө гэж хууль бус орлого олсны үндсэн дээр үүссэн хөрөнгө орлогыг ойлгох талаар тайлбарлахдаа утга найруулгын алдаатай бичсэн байхаас гадна "юмуу" гэх зохимжгүй үг ашигласан байна.	Тус зохицуулалтын найруулгыг сайжруулах, "юмуу" гэх үгийн оронд "эсхүл" гэх үгийг ашиглах.
4.	Төслийн 4 дүгээр зүйлийн 4.1.13 дахь заалт	Төслийн 4 дүгээр зүйлийн 4.1.13 дахь заалтад "ойрын төрөл, садангийн хүн" гэж гэр бүлийн гишүүн, насанд хүрсэн хүүхэд , эцэг эх (хадам аав/ээж орно), эгч, ах, эмээ, өвөө, ач зээ, хүргэн ах , хадам эгч, хадам дүү, бэр, бэр эгч, хүргэн ах , эсхүл тэдний гэр бүлийн гишүүд, эцэг эх, эхнэр/ нөхөр/-ийг ;" гэж заажээ. Тус зохицуулалтын "насанд хүрсэн хүүхэд" гэх нэр томъёог өөрчлөн найруулах, "хүргэн ах" гэж хоёр давхацсаныг засах, "(хадам аав/ээж орно)", (эхнэр /нөхөр/) гэснийг (хадам аав, хадам ээж), (эхнэр, нөхөр) гэж өөрчлөх нь зүйтэй.	Тус зохицуулалтын "насанд хүрсэн хүүхэд" гэх нэр томъёог өөрчлөн найруулах, тодорхой болгох шаардлагатай.
5.	Төслийн 4 дүгээр зүйлийн 4.1.15 дахь заалт	Төслийн 4 дүгээр зүйлийн 4.1.15 дахь заалтад "...хамаарал бүхий этгээдийн талаархи мэдээллийг..." гэснийг засах.	Тус зохицуулалтын "талаархи" гэж алдаатай бичсэнийг засах.

№	Нэр томьёо	Зүйл	Заалт
1.	Хууль бус хөрөнгө хураан авах ажиллагаа	Төслийн 5 дугаар зүйлийн 5.5 дахь хэсэг	-
2.	Хууль бус хөрөнгийг	Төслийн 1 дүгээр зүйлийн 1.2, 7	Төслийн 4 дүгээр зүйлийн

	хураан авах ажиллагаа	дугаар зүйлийн 7.1 дэх хэсэг	4.1.7, 4.1.16 дахь заалт
3.	Хөрөнгө хураан авах ажиллагаа	Төслийн 14 дүгээр зүйлийн 14.6, 14.10, 14.11, 15 дугаар зүйлийн 15.4, 16 дугаар зүйлийн 16.1, 18 дугаар зүйлийн 18.1, 18.2, 20 дугаар зүйлийн 20.1 дэх хэсэг	Төслийн 11 дүгээр зүйлийн 11.1.13, 17 дугаар зүйлийн 17.3.5 дахь заалт
4.	Хууль бус хөрөнгө шалгах ажиллагаа	Төслийн 3 дугаар зүйлийн 3.1 дэх хэсэг	-
5.	Хууль бус хөрөнгийг шалгах ажиллагаа	Төслийн 5 дугаар зүйлийн 5.3, 28 дугаар зүйлийн 28.1 дэх хэсэг	Төслийн 4 дүгээр зүйлийн 4.1.15 дахь заалт
6.	Хөрөнгө шалгах ажиллагаа	Төслийн 10 дугаар зүйлийн 10.1, 11 дүгээр зүйлийн 11.1, 11.2 дахь хэсэг, 13 дугаар зүйлийн 13.1, 13.4, 26 дугаар зүйлийн 26.1, 29 дүгээр зүйлийн 29.1, 31 дүгээр зүйлийн 31.1, 31.2, 32 дугаар зүйлийн 32.1, 33 дугаар зүйлийн 33.1, 34 дүгээр зүйлийн 34.1, 36 дугаар зүйлийн 36.1, 37 дугаар зүйлийн 37.1, 41 дүгээр зүйлийн 41.1, 42 дугаар зүйлийн 42.1, 50 дугаар зүйлийн 50.2, 51 дугаар зүйлийн 51.1, 52 дугаар зүйлийн 52.1, 52.3, 56 дугаар зүйлийн 56.1,	Төслийн 9 дүгээр зүйлийн 9.1.1, 10 дугаар зүйлийн 10.1.2, 11 дүгээр зүйлийн 11.1.2, 11.1.3, 11.1.4, 11.1.5, 11.1.6, 11.1.7, 11.1.9, 12 дугаар зүйлийн 12.1.4, 12.1.7, 12.1.8, 12.2.3, 16 дугаар зүйлийн 16.3.1, 16.3.2, 16.3.3, 63 дугаар зүйлийн 63.2.1 дэх заалт
7.	Шалгах ажиллагаа	30 дугаар зүйлийн 30.1, 30.4, 30.6, 30.7, 30.8, 30.9, 30.12, 45 дугаар зүйлийн 45.1, 46 дугаар зүйлийн 46.2, 46.5, 47 дугаар зүйлийн 47.1, 48 дугаар зүйлийн 48.1, 49 дүгээр зүйлийн 49.1, 49.3, 50 дугаар зүйл, дахь хэсэг, 53 дугаар зүйлийн 53.4, 53.5, 53.6, 54 дүгээр зүйлийн 54.1 дэх хэсэг	Төслийн 4 дүгээр зүйлийн 4.1.17, 10 дугаар зүйлийн 10.1.1, 10.1.4, 10.1.7, 10.1.9, 12 дугаар зүйлийн 12.1.1, 54 дүгээр зүйлийн 54.1.1 дэх заалт
8.	Хууль бус хөрөнгийг хураан авах, нөхөн төлүүлэх ажиллагаа	Төслийн 8 дугаар зүйлийн 8.1 дэх хэсэг	-
<p><i>Дээрх хууль бус хөрөнгө хураан авах ажиллагаа, хууль бус хөрөнгийг хураан авах ажиллагаа болон хууль бус хөрөнгө шалгах ажиллагаа, хууль бус хөрөнгийг шалгах ажиллагаа, шалгах ажиллагаа, хууль бус хөрөнгийг хураан авах, нөхөн төлүүлэх ажиллагаа гэх нэр томъёог нэг мөр болгон жигдлэх шаардлагатай.</i></p>			

Түүнчлэн энэхүү шалгах хэрэгслийн дагуу хуулийн төслийг Хууль тогтоомжийн тухай хуулийн 28 дугаар зүйлд заасан хуулийн төслийн бүтэц, хэлбэр, 29 дүгээр зүйлд

заасан хуулийн төслийн эх бичвэрийн агуулгад тавих нийтлэг шаардлага, 30 дугаар зүйлд заасан хуулийн төслийн хэл зүй, найруулгад тавих нийтлэг шаардлагад нийцүүлэн боловсруулсан эсэхийг дараах байдлаар шалгасан.

Хүснэгт. Хууль тогтоомжийн тухай хуулийн 28, 29, 30 дугаар зүйлд заасан шаардлагад нийцүүлэн боловсруулсан эсэх

Хууль тогтоомжийн тухай хуулийн 28 дугаар зүйлд заасан Хуулийн төслийн бүтэц, хэлбэр	
Хууль тогтоомжийн тухай хуулийн зохицуулалт	Хуулийн төслийн зохицуулалтад үнэлгээ хийсэн байдал
<p>28.1. Хуулийн төсөл дараах бүтэцтэй байна:</p> <p>28.1.1. хуулийн төслийн гарчиг;</p> <p>28.1.2. хуулийн төслийн бүтцийн үндсэн нэгж болох зүйл;</p> <p>28.1.3. зүйлийн доторх хэсэг;</p> <p>28.1.4. хэсгийн доторх заалт;</p> <p>28.1.5. заалтын доторх дэд заалт;</p> <p>28.1.6. шаардлагатай бол бүлэг, дэд бүлэг, хэсэг, дэд хэсэг, анги;</p>	Тус хуулийн төсөлд энэ төрлийн зөрчилтэй асуудал тогтоогдоогүй.
Хууль тогтоомжийн тухай хуулийн 29 дүгээр зүйлд заасан Хуулийн төслийн эх бичвэрийн агуулгад тавих нийтлэг шаардлага	
Хууль тогтоомжийн тухай хуулийн зохицуулалт	Хуулийн төслийн зохицуулалтад үнэлгээ хийсэн байдал
29.1.1. Монгол Улсын Үндсэн хууль, Монгол Улсын олон улсын гэрээнд нийцсэн, бусад хууль, үндэсний аюулгүй байдлын үзэл баримтлал, Монгол Улсын урт хугацааны хөгжлийн бодлоготой уялдсан байх;	-
29.1.2. Тухайн хуулиар зохицуулах нийгмийн харилцаанд хамаарах асуудлыг бүрэн тусгасан байх;	Судалгаагаар энэ төрлийн зөрчилтэй асуудал тогтоогдоогүй.
29.1.3. Тухайн хуулиар зохицуулах нийгмийн харилцааны хүрээнээс хальсан асуудлыг тусгахгүй байх;	Судалгаагаар энэ төрлийн зөрчилтэй асуудал тогтоогдоогүй.
29.1.4. Тухайн хуулиар зохицуулах нийгмийн харилцаанд үл хамаарах хуульд нэмэлт, өөрчлөлт оруулах буюу хүчингүй болсонд тооцох тухай заалт тусгахгүй байх;	Судалгаагаар энэ төрлийн зөрчилтэй асуудал тогтоогдоогүй.
29.1.5. Зүйл, хэсэг, заалт нь хоорондоо зөрчилгүй байх;	Дээрх “Хуулийн төслийн зохицуулалт ойлгомжтой эсэхэд хийсэн дүн шинжилгээ” хүснэгтэд дэлгэрэнгүй бичсэн болно.
29.1.6. Хэм хэмжээ тогтоогоогүй, тунхагласан шинжтэй буюу нэг удаа хэрэгжүүлэх заалт тусгахгүй байх;	Судалгаагаар энэ төрлийн зөрчилтэй асуудал тогтоогдоогүй.
29.1.7. Бусад хуулийн заалтыг давхардуулан заахгүйгээр шаардлагатай бол түүнийг эш татах, энэ тохиолдолд эшлэлийг тодорхой хийж, хуулийн нэр болон хэвлэн нийтэлсэн	Судалгаагаар энэ төрлийн зөрчилтэй асуудал тогтоогдоогүй.

албан ёсны эх сурвалжийг бүрэн гүйцэд заасан байх;	
29.1.8. Тухайн хуулиар зохицуулах нийгмийн харилцаа, хуулийн үйлчлэх хүрээ, эрх зүйн харилцаанд оролцогч хүн, хуулийн этгээдийн эрх, үүрэг, зохицуулалтад удирдлага болгох зарчим, харгалзан үзэх нөхцөл байдал, нийтийн эрх зүйн этгээдийн чиг үүрэг, эрх хэмжээ, тэдгээрийг биелүүлэх журмыг тусгасан байх.	Судалгаагаар энэ төрлийн зөрчилтэй асуудал тогтоогдоогүй.
Хууль тогтоомжийн тухай хуулийн 30 дугаар зүйлд заасан Хуулийн төслийн хэл зүй, найруулгад тавих нийтлэг шаардлага	
30.1.1. Монгол Улсын Үндсэн хууль, бусад хуульд хэрэглэсэн нэр томъёог хэрэглэх;	Монгол Улсын Үндсэн хууль, бусад хуульд хэрэглэсэн нэр томъёог хэрэглэх талаар дээрх <i>“Хуулийн төслийн зохицуулалт ойлгомжтой эсэхэд хийсэн дүн шинжилгээ”</i> хүснэгтэд дэлгэрэнгүй бичсэн болно.
30.1.2. Нэг нэр томъёогоор өөр өөр ойлголтыг илэрхийлэхгүй байх;	Судалгаагаар энэ төрлийн зөрчилтэй асуудал тогтоогдоогүй.
30.1.3. Үг хэллэгийг монгол хэл бичгийн дүрэмд нийцүүлэн хоёрдмол утгагүй товч, тодорхой, ойлгоход хялбараар бичих;	Дээрх <i>“Хуулийн төслийн зохицуулалт ойлгомжтой эсэхэд хийсэн дүн шинжилгээ”</i> хүснэгтэд дэлгэрэнгүй бичсэн болно.
30.1.4. Хүч оруулсан нэр томъёо хэрэглэхгүй байх;	Төслийн 6 дугаар зүйлийн 6.1.8 дахь заалтад <i>“...хураах ажиллагааг зөвхөн шүүхэд талууд мэтгэлцэх журмаар хэрэгжүүлэх;”</i> гэж заажээ. Тус зохицуулалтын “зөвхөн” гэх үг нь хүч оруулсан шинжтэй байх бөгөөд тухайн үгийг хассан ч уг зохицуулалтын утга агуулга алдагдахгүй байна.
30.1.5. Жинхэнэ нэрийг ганц тоон дээр хэрэглэх.	Судалгаагаар энэ төрлийн зөрчилтэй асуудал тогтоогдоогүй.

3.1. Нийтийн албан тушаалтны хууль бус хөрөнгийг хураан авах, нөхөн төлүүлэх зарчмын тухай зохицуулсан тус хуулийн 5-6 дугаар зүйл

3. “Ойлгомжтой байдал” шалгуур үзүүлэлтийн хүрээнд үнэлсэн байдал шалгуур үзүүлэлтийн хүрээнд үнэлсэн байдал

№	Ойлгомжгүй байгаа хуулийн төслийн зохицуулалт	Тайлбар	Санал
1.	Төслийн 5 дугаар зүйлийн 5.3 дахь хэсэг	Төслийн 5 дугаар зүйлийн 5.3 дахь хэсэгт “Нийтийн албан тушаалтны хууль бус хөрөнгийг шалгах ажиллагааг тухайн нийтийн албан тушаалтны шалгагдаж байгаа тухайн хөрөнгөтэй холбогдох эрүүгийн хэрэг хянан шийдвэрлэх ажиллагаатай нэг хугацаанд давхардуулан явуулахгүй.” гэж заажээ.	Тус зохицуулалтын “тухайн” гэж хоёр давхцуулан бичсэнийг засах.
2.	Төслийн 6 дугаар зүйлийн 6.1.9 дэх заалт	Төслийн 6 дугаар зүйлийн 6.1.9 дэх заалтад “...чиг үүрэг дууссанаас хойшхи 10 жилийн хугацаатай...” гэснийг засах	Тус зохицуулалтын “хойшхи” гэж алдаатай бичсэнийг засах.
3.	Төслийн 6 дугаар зүйлийн 6.1.10 дахь заалт	Төслийн 6 дугаар зүйлийн 6.1.10 дахь заалтад “... хөрөнгийг нөхөн төлбөргүй хураан авах гэм буруугийн үндэслэл гэж үзэх бөгөөд энэхүү санаа зорилгыг... ” гэж тусгасан нь ойлгомжгүй байна.	Тус зохицуулалтыг өөрчлөн найруулах

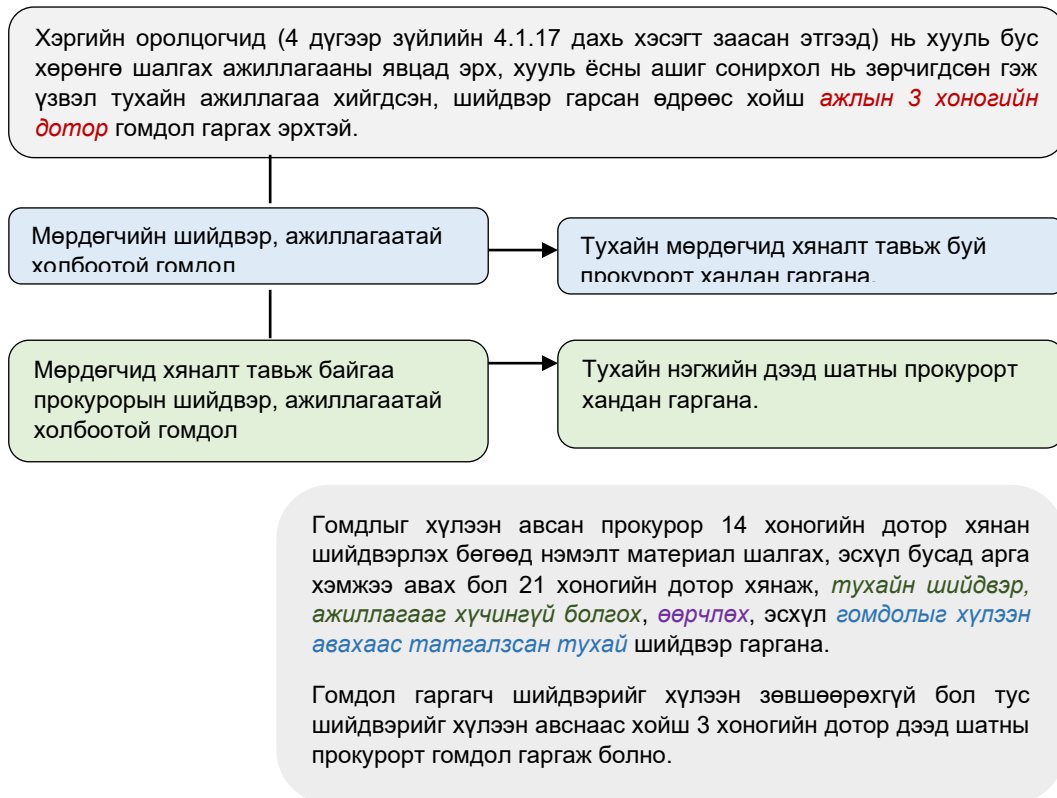
3.2. Хууль бус хөрөнгө шалгах, хураан авах, нөхөн төлүүлэх ажиллагааг хэрэгжүүлэгч, оролцогчийн тухай зохицуулсан тус хуулийн 7-17 дугаар зүйл

3. “Ойлгомжтой байдал” шалгуур үзүүлэлтийн хүрээнд үнэлсэн байдал шалгуур үзүүлэлтийн хүрээнд үнэлсэн байдал

№	Ойлгомжгүй байгаа хуулийн төслийн зохицуулалт	Тайлбар	Санал
1.	Төслийн 11 дүгээр зүйлийн 11.1.9 дэх заалт	Төслийн 11 дүгээр зүйлийн 11.1.9 дэх заалтад “...нөхөн төлүүлэх саналтай прокроурт шилжүүлсэн” гэснийг засах.	Тус зохицуулалтын “прокроурт” гэж алдаатай бичсэнийг засах.
2.	Төслийн 11 дүгээр зүйлийн 11.3 дахь хэсэг	Төслийн 11 дүгээр зүйлийн 11.3 дахь хэсэгт “Өмгөөлөгч тухайн нийтийн албан тушаалтны өмгөөлөгчөөр оролцох болсноо үйлчлүүлэгчийн бичгээр үйлдсэн хүсэлтээр баталгаажуулж , шүүх, прокурор, мөрдөгчид бичгээр мэдэгдэнэ.” гэж заажээ.	Тус зохицуулалтын найруулгыг сайжруулах шаардлагатай.
3.	Төслийн 12 дугаар зүйлийн 12.4 дэх хэсэг	Төслийн 12 дугаар зүйлийн 12.4 дэх хэсэгт “ Холбогдогчийг шүүхийн шатанд зохигч буюу хариуцагч гэх бөгөөд шүүхийн шатанд Иргэний хэрэг шүүхэд хянан шийдвэрлэх тухай хуульд заасан эрх эдэлж, үүрэг хүлээнэ.” гэж заажээ. Тус зохицуулалтын “Холбогдогчийг шүүхийн шатанд зохигч буюу хариуцагч гэх” гэснийг “холбогдогчийг шүүхийн шатанд хариуцагч гэх” гэж өөрчлөх нь зүйтэй.	Тус зохицуулалтын “Холбогдогчийг шүүхийн шатанд зохигч буюу хариуцагч гэх” гэж бичсэнийг засах.
4.	Төслийн 13 дугаар зүйлийн 13.4 дэх хэсэг	Төслийн 13 дугаар зүйлийн 13.4 дэх хэсэгт “Гэрч хөрөнгө шалгах ажиллагаанд саад учруулсан, эсхүл худал мэдүүлэг өгсөн бол түүнд Зөрчлийн тухай хууль, эсхүл Эрүүгийн хуульд заасан хариуцлага хүлээлгэнэ.” гэж заажээ. Уг зохицуулалтыг илүү нарийвчлан дэлгэрүүлж, ямар тохиолдолд аль хуульд заасан хариуцлага хүлээлгэх талаар тодорхой болгох шаардлагатай.	Тус зохицуулалтыг нарийвчлан дэлгэрүүлэх шаардлагатай.

3.3. Хууль бус хөрөнгө хураан авах ажиллагаанд хүсэлт, гомдол гаргах тухай зохицуулсан тус хуулийн 18-24 дүгээр зүйл

V. Хууль бус хөрөнгө шалгах ажиллагаанд гомдол гаргах

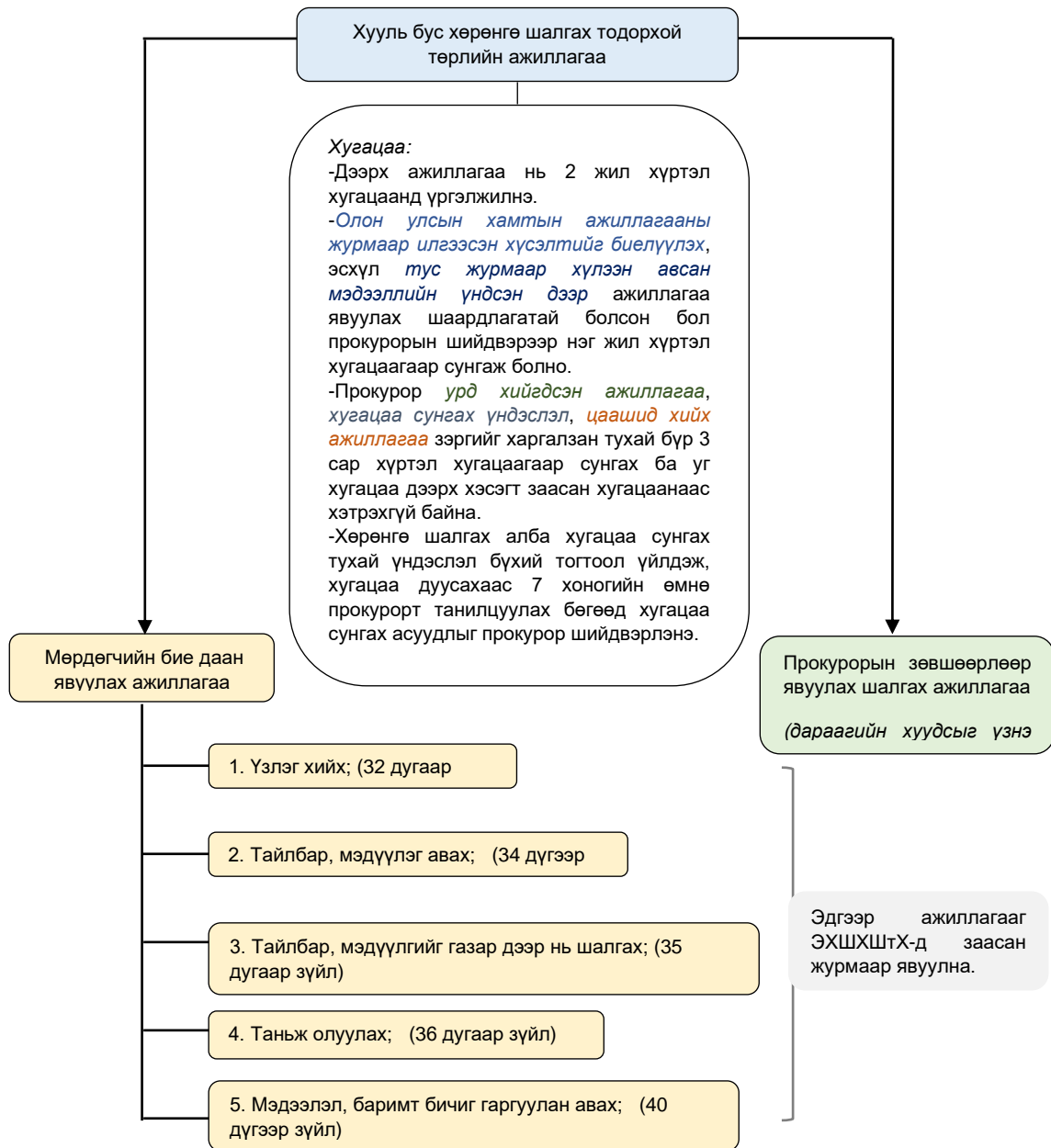

VI. Хууль бус хөрөнгө хураан авах ажиллагаанд хүсэлт, гомдол гаргах

3.4. Нотлох баримтын тухай зохицуулсан тус хуулийн 25-27 дугаар зүйл

Хууль бус хөрөнгө шалгах ажиллагаа /нотлох баримт цуглуулах/

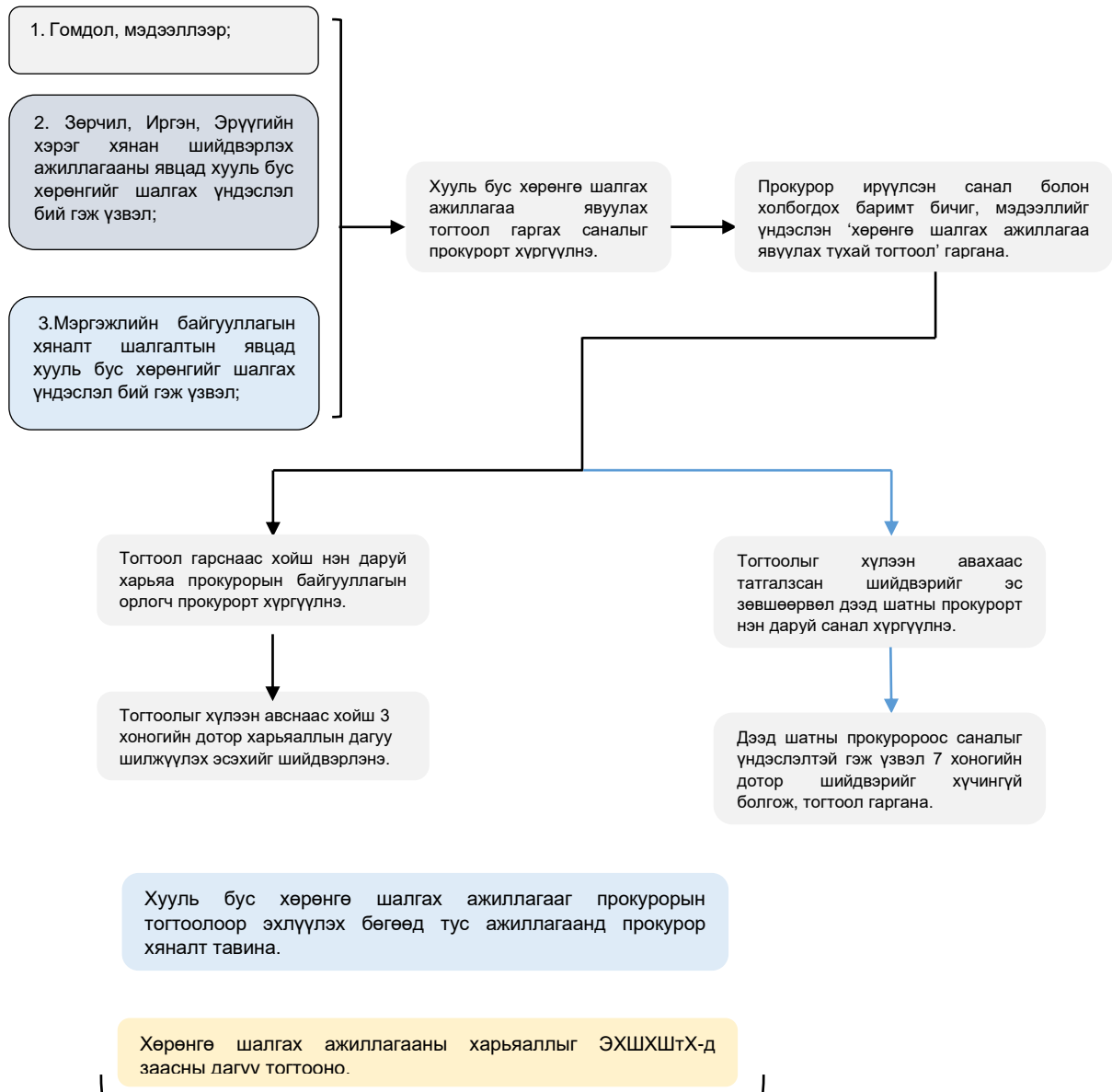

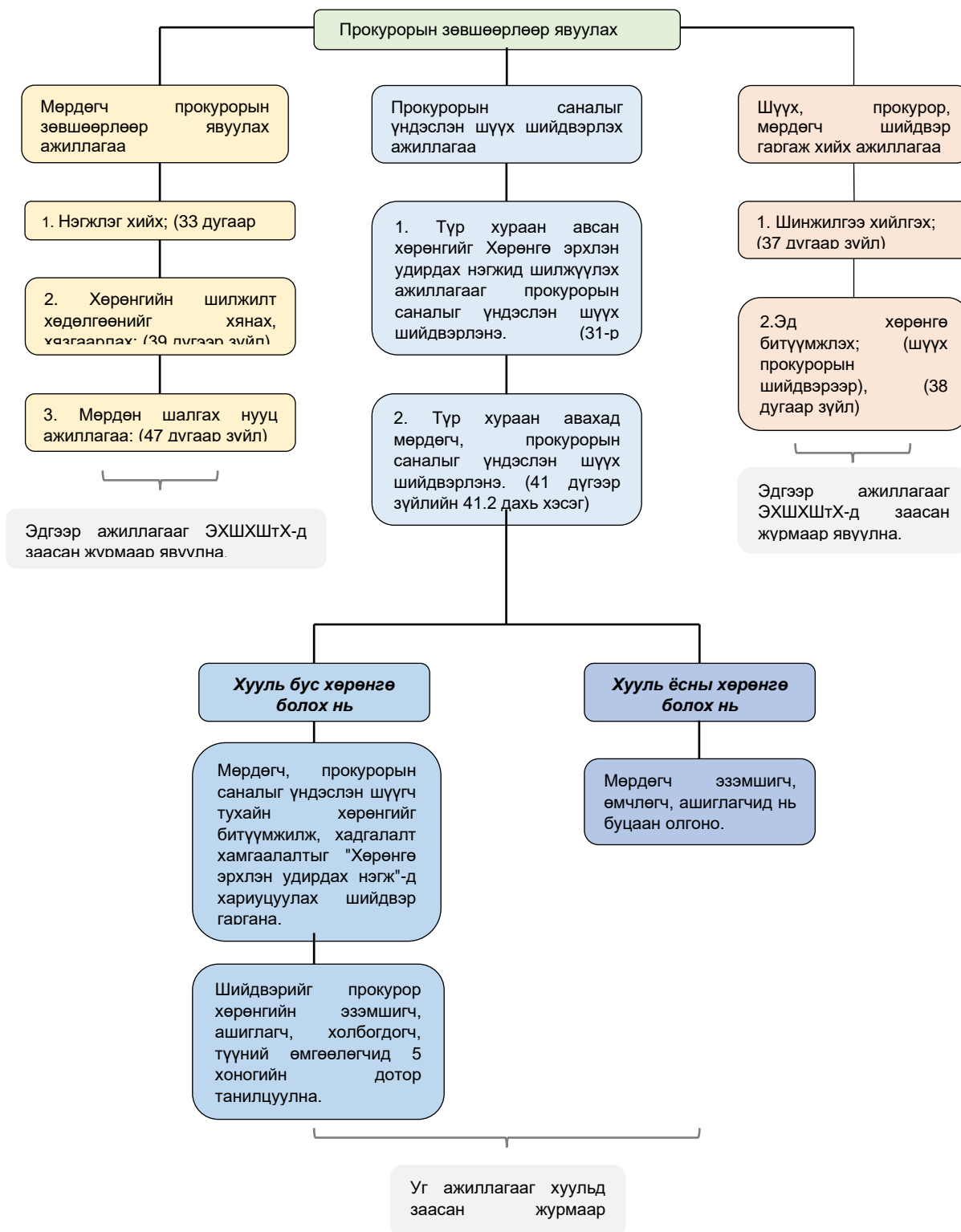
3. “Ойлгомжтой байдал” шалгуур үзүүлэлтийн хүрээнд үнэлсэн байдал шалгуур үзүүлэлтийн хүрээнд үнэлсэн байдал

№	Ойлгомжгүй байгаа хуулийн төслийн зохицуулалт	Тайлбар	Санал
1	Төслийн 26 дугаар зүйлийн 26.4 дэх хэсэг	Төслийн 26 дугаар зүйлийн 26.4 дэх хэсэгт “Энэ зүйлийн 2 дахь хэсэгт заасан мэдээллийг гаргаж өгсөн этгээд нь тухайн ажиллагаа явуулсан нууцлалыг хангах үүрэгтэй бөгөөд, зөрчсөн тохиолдолд хуульд заасан хариуцлага хүлээнэ” гэж заасан байх хэдий ч холбогдох мэдээллийг гаргаж өгсөн этгээд тухайн ажиллагаа явуулсан нууцлалыг хангах үүргээ биелүүлээгүй тохиолдолд ямар хуульд заасан хариуцлага хүлээлгэх талаар зохицуулаагүй байна. Мөн “...бөгөөд, зөрчсөн тохиолдолд хуульд заасан хариуцлага хүлээлгэнэ.” буюу “бөгөөд” гэх үгийн ард таслал авсныг хасах нь зүйтэй.	Тус зохицуулалтад заасан мэдээллийг гаргаж өгсөн этгээд ажиллагаа явуулсан нууцлалыг хангах үүргээ биелүүлээгүй, зөрчсөн тохиолдолд ямар хуулиар хариуцлага хүлээлгэх талаар тодорхой тусгах. Мөн “бөгөөд” гэх үгийн ард бичсэн таслалыг хасах.
2.	Төслийн 28 дугаар зүйлийн 28.1.1 дэх заалт	Төслийн 28 дугаар зүйлийн 28.1.1 дэх заалтад “нийтийн албан тушаалтан холбогдсон, Эрүүгийн хуульд заасан гэмт хэргийг хянан хэлэлцсэн шүүхийн шийдвэрээр тухайн нийтийн албан тушаалтан, түүний хамаарал бүхий этгээдийн хууль бус хөрөнгийг хураагаагүй, эсхүл бүрэн илрүүлж хураагаагүй, эсхүл хөрөнгө, орлого хураах албадлагын арга хэмжээ хэрэглээгүй бөгөөд энэ хуульд заасан хууль бус хөрөнгө байна гэж үзэх хангалттай үндэслэл байвал,” гэсэн нь найруулга зүйн алдаатай байна.	Тус зохицуулалтыг өөрчлөн найруулах.
3.	Төслийн 28 дугаар зүйлийн 28.1.2.в дэд заалт	Төслийн 28 дугаар зүйлийн 28.1.2.в дэд заалтад “хөөн хэлэлцэх хугацаа” гэснийг Эрүүгийн хуулийн 1.10 дугаар зүйл болон Эрүүгийн хэрэг шүүхэд хянан шийдвэрлэх тухай хуулийн зохицуулалтад заасан нэр томъёотой нийцүүлэх.	Тус зохицуулалтыг “гэмт хэргийн хөөн хэлэлцэх хугацаа дууссан” гэж өөрчлөх.

3.5. Хууль бус хөрөнгийг шалгах ажиллагааны тухай зохицуулсан тус хуулийн 28-51 дүгээр зүйл

Хууль бус хөрөнгө шалгах ажиллагааг эхлүүлэх

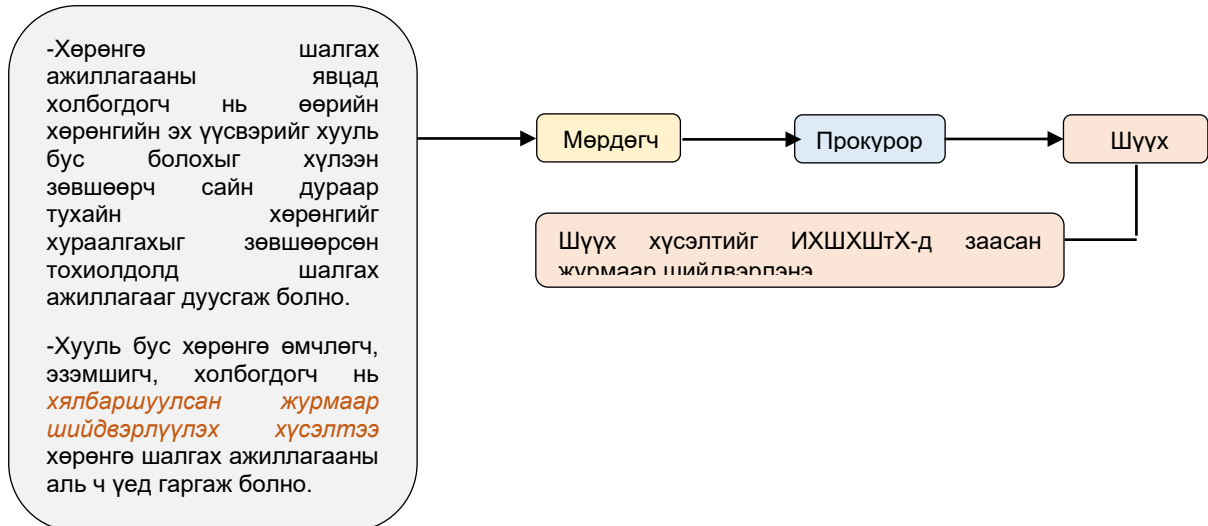
3. “Ойлгомжтой байдал” шалгуур үзүүлэлтийн хүрээнд үнэлсэн байдал шалгуур үзүүлэлтийн хүрээнд үнэлсэн байдал

№	Ойлгомжгүй байгаа хуулийн төслийн зохицуулалт	Тайлбар	Санал
1	Төслийн 30 дугаар зүйлийн 30.1 дэх хэсэг	Төслийн 30 дугаар зүйлийн 30.1 дэх хэсэгт “Хууль бус хөрөнгө шалгах тусгайласн нэгж нь” гэснийг засах.	Тус зохицуулалтын “тусгайлсн” гэж бичсэнийг засах.
2.	Төслийн 31 дүгээр 31.3 дахь хэсэг	Төслийн 31 дүгээр зүйлийн 31.3 дахь хэсэгт “Мөрдөгч нэгжлэг хийх, эд хөрөнгө битүүмжлэх, хөрөнгийн шилжилт хөдөлгөөнийг хянах, хязгаарлах, тодорхой төрлийн мэдээлэл, баримт бичиг гаргуулан авах ажиллагааг прокурорын зөвшөөрлөөр явуулна. ” гэж заасан боловч төслийн 40 дүгээр зүйлийн 40.1 дэх хэсэгт “ Мөрдөгч хаалттай болон хязгаарлалттай мэдээлэл эсэхээс үл хамааран эрүүгийн хэрэгт ач холбогдол бүхий аливаа мэдээлэл, баримт бичгийг холбогдох байгууллага, албан тушаалтан, хүнээс гаргуулан авна. ” гэж заасантай зөрчилдөж байна. Өөрөөр хэлбэл төслийн 31 дүгээр зүйлийн 31.3 дахь хэсэгт мөрдөгч прокуророос зөвшөөрөл авсны үндсэн дээр баримт бичиг гаргуулан авах ажиллагааг хийхээр заасан байхад төслийн 40 дүгээр зүйлийн 40.1 дэх хэсэгт прокуророос зөвшөөрөл авахгүйгээр хэрэгт ач холбогдол бүхий аливаа мэдээлэл, баримт бичгийг холбогдох байгууллага, албан тушаалтан, хүнээс гаргуулан авахаар зохицуулжээ.	Тус зохицуулалтыг төслийн 40 дүгээр зүйлийн 40.1 дэх хэсэгтэй уялдуулан нэгтгэх.
3.	Төслийн 33 дугаар зүйл	Төслийн 33 дугаар зүйлийн хэсэгт 33 дугаар зүйлийн 1 дэх хэсэг буюу “33.1.” гэхийг “25.1.” гэж бичсэн нь алдаатай байна.	Тус зохицуулалтын “25.1.” гэснийг “33.1.” гэж засах.
4.	Төслийн 41 дүгээр зүйлийн 41.1.1 дэх заалт	Төслийн 41 дүгээр зүйлийн 41.1.1 дэх заалтад “хөрөнгийн үнийг илтэд нөлөөлөх бодит нөхцөл бий болсон;” гэж заажээ.	Тус зохицуулалтын “хөрөнгийн үнийг” гэснийг “хөрөнгийн үнэд” гэж өөрчлөх.
5.	Төслийн 44 дүгээр зүйлийн 44.1 дэх хэсэг	Төслийн 44 дүгээр зүйлийн 44.1 дэх хэсэгт “Хууль бус хөрөнгө хураан авах ажиллагааны явцад цаашид үнэ цэнээ алдах, төрд ямар нэгэн ашиг өгөхгүй хөрөнгийг битүүмжлэх, хураан авахыг хориглоно.” гэж заасан байх бөгөөд тус зохицуулалтад “цаашид үнэ цэнээ алдах хөрөнгө” болон “төрд ямар нэгэн ашиг өгөхгүй хөрөнгө” гэдэгт ямар төрлийн	Тус зохицуулалтын “цаашид үнэ цэнээ алдах хөрөнгө” болон “төрд ямар нэгэн ашиг өгөхгүй хөрөнгө” гэх ойлголтыг тодорхой болгох.

		хөрөнгийг ойлгох нь тодорхойгүй байна.	
6.	Төслийн 50 дугаар зүйлийн 50.1 дэх хэсэг	Төслийн 50 дугаар зүйлийн 50.1 дэх хэсэгт “Хөрөнгө шалгах нэгж шалгах ажиллагааны оролцогч болон тухайн ажиллагааны талаар олж мэдсэн бусад этгээдэд шалгах ажиллагааны мэдээллийг зөвшөөрөлгүйгээр задруулахгүй байх үүрэг, үүргээ биелүүлээгүй тохиолдолд хуульд заасан хариуцлагын талаар мэдэгдэнэ. ” гэж заасан нь найруулга зүйн алдаатай байна.	Тус зохицуулалтын “...шалгах ажиллагааны мэдээллийг зөвшөөрөлгүйгээр задруулахгүй байх үүрэг, үүргээ биелүүлээгүй тохиолдолд хуульд заасан хариуцлагын талаар мэдэгдэнэ.” гэх хэсгийг өөрчлөн найруулах.

3.6. Хөрөнгө шалгах ажиллагааг хялбаршуулсан журмаар явуулах тухай зохицуулсан тус хуулийн 52 дугаар зүйл

II. Хууль бус хөрөнгө шалгах ажиллагаа /Хялбаршуулсан журмаар явуулах/

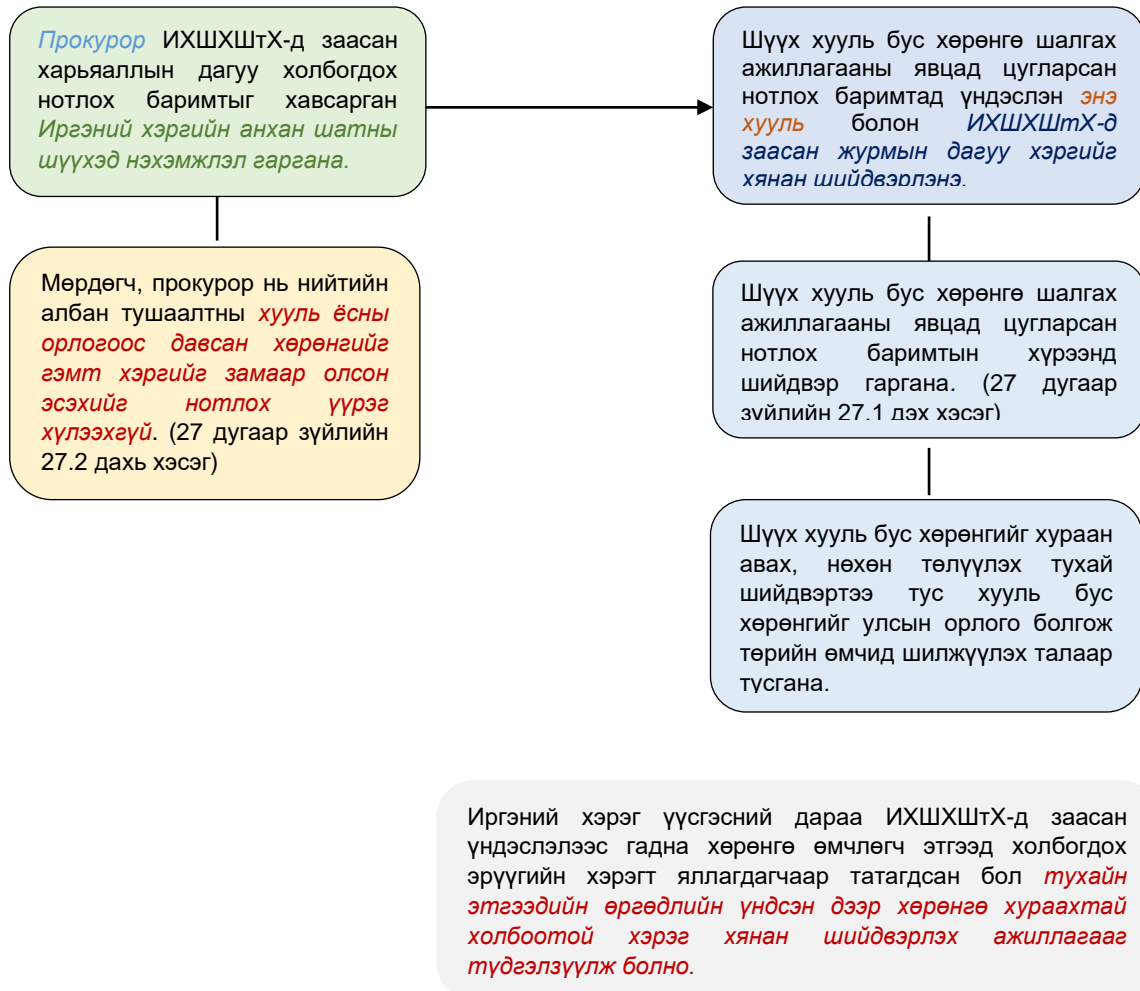

3.7. Шалгах ажиллагаанд тавих прокурорын хяналтын тухай зохицуулсан тус хуулийн 53-54 дүгээр зүйл

3.8. Хууль бус хөрөнгийг хураан авах, нөхөн төлүүлэх нэхэмжлэл гаргах, нэхэмжлэлийг шүүхэд хянан шийдвэрлэх ажиллагааны тухай зохицуулсан тус хуулийн 55-61 дүгээр зүйл

V. Иргэний хэргийн шүүх нэхэмжлэлийг хянан шийдвэрлэх

3. “Ойлгомжтой байдал” шалгуур үзүүлэлтийн хүрээнд үнэлсэн байдал шалгуур үзүүлэлтийн хүрээнд үнэлсэн байдал

№	Ойлгомжгүй байгаа хуулийн төслийн зохицуулалт	Тайлбар	Санал
1.	Төслийн 58 дугаар зүйлийн 58.2 дахь хэсэг, мөн төслийн 60 дугаар зүйлийн 60.2, 60.3, 60.4 дэх хэсэг, 62 дугаар зүйлийн 62.1 дэх хэсэг	Төслийн эдгээр зохицуулалтуудад “Ерөнхий Прокурорын”, “Ерөнхий прокурорын” гэж бичсэнийг засах, жигдлэх шаардлагатай.	Тус зохицуулалтууд дахь “Ерөнхий Прокурорын”, “Ерөнхий прокурорын” гэснийг “Улсын ерөнхий прокурор” гэж засах, жигдлэх.

3.9. Олон улсын хамтын ажиллагааны тухай зохицуулсан тус хуулийн 58-62 дугаар зүйл

VII. Хууль бус хөрөнгө хураан авах /Олон улсын хамтын ажиллагаа/

Монгол Улсын нутаг дэвсгэр дээр байгаа болон гадаад улсын нутаг дэвсгэрт байгаа хууль бус хөрөнгийг:

- Битүүмжлэх
- Хөрөнгийн хөдөлгөөнийг хязгаарлах
- Түр хураан авах

- Хураан авах тухай **Шүүхийн шийдвэр** болон **Прокурорын шийдвэрийг** хангах үүднээс гадаад улстай хамтран ажиллах явдлыг Улсын Ерөнхий Прокурорын газраар дамжуулан уламжилна.

3. “Ойлгомжтой байдал” шалгуур үзүүлэлтийн хүрээнд үнэлсэн байдал шалгуур үзүүлэлтийн хүрээнд үнэлсэн байдал

№	Ойлгомжгүй байгаа хуулийн төслийн зохицуулалт	Тайлбар	Санал
1	Төслийн 63 дугаар зүйлийн 63.1 дэх хэсэг	Төслийн 63 дугаар зүйлийн 63.1 дэх хэсэгт “Хууль бус хөрөнгө хураах ажиллагааны цахим мэдээллийн санг прокурорын байгууллага хариуцан эрхлэн хөтөлнө.” гэснийг өөрчлөн найруулах шаардлагатай.	Тус зохицуулалтын “...хариуцан эрхлэн” гэх хэсгийг өөрчлөн найруулах.
2.	Төслийн 63 дугаар зүйлийн 63.2.3 дахь заалт	Төслийн 63 дугаар зүйлийн 63.2.3 дахь заалтад “...өмчлөгч, эзэмших чийн ” гэж алдаатай бичсэн байна.	Тус зохицуулалтын “...өмчлөгч, эзэмших чийн ” гэж алдаатай бичсэнийг засах.
3.	Төслийн 63 дугаар зүйлийн 63.2.4 дэх заалт	Төслийн 63 дугаар зүйлийн 63.2.4 дэх заалтад “ түр хураасан хөрөнгийг зайлшгүй шаардлагаар худалдан борлуулсан хэлбэр, борлуулснаас олсон орлого , орлого төвлөрүүлсэн данс” гэж заажээ. Тус зохицуулалтын “түр хураасан хөрөнгийг зайлшгүй шаардлагаар худалдан борлуулсан” гэх хэсгийн зайлшгүй шаардлага гэдэгт ямар тохиолдлыг ойлгох талаар нарийвчлан тусгах, “худалдан борлуулсан хэлбэр, борлуулснаас олсон орлого” гэснийг “худалдан борлуулсан хэлбэр, түүнээс олсон орлого” гэх байдлаар өөрчлөн найруулах шаардлагатай.	Тус зохицуулалтын “түр хураасан хөрөнгийг зайлшгүй шаардлагаар худалдан борлуулсан” гэх хэсгийн зайлшгүй шаардлага гэдэгт ямар тохиолдлыг ойлгох талаар нарийвчлан тусгаж, тодорхой болгох, “худалдан борлуулсан хэлбэр, түүнээс олсон орлого” гэх хэсгийг өөрчлөн найруулах.